

Koulu loppui — koulu alkoi

Eellä joulun otsikko olisi merkinnyt sitä, joulun jälkeen tätä, toisin sanoen, että kun oikea koulu loppui, alkoi kotikoulu, kun se loppui, alkoi Oulun koulu.

Peräkammarista kuului kova poru, hirveä toruminen: "Pekka, Pena, ulos — kuulitko!"

Jo tuon kuulee, ajattelin. Samassa kuului myös ähinää ja itkuntuherrusta. "Sinä sait!" Arvasin, että nyt siellä tukistettiin jotakuta. Kirjoitus keskeytyi, valpastuin kuin yövartija, mutta samassa alkoi kuulua laulua: "Rapparit, ryöstäjät, kaitotkaa..."

Ihan se menee melkein nuotilleen, ehdin ajatella, kun laulu loppui kuin veitsellä leikaten ja kuului kimeä kiljahdus: "Pena karkasi!" Töminää, joku juoksi, sitten: "Etkä karkaa. Pysy siellä!"

Mielessä karkasi ajatus, että kyllä tästä on lähdeittävä, on nyt kumma, että ne eivät osaa leikkiä siivosti. Melkein jo nousin, kun alkoi kuulua kuin ennen vanhaan konkka-leikissä tai muussa sellaisessa: "Kirkko ei oo' koulu, tonttu ei oo' hiisi — kaatui mullin, mallin, lunta ihan täynnä, sun..." Kesken kaiken, täysin epäjohdonmukaisesti, minun mielestäni: "— lumipallot liian kovat, ei saa nakata! Aa-aa, Allin lasta..."

Huomasin istuutuneeni. "Vaara ohi." Peräkammarissa leikittiin koulua. Meillä tämä ei suinkaan ollut outoa, päin vastoin, ja nimenomaan, kun oikea koulu loppui, kuten äskettäin joulun alla, oli leikkikoulun tai koululeikin aika. Nyt se kuitenkin oli lähinnä merkki Oulun koulun alkamisesta, kevätlukukauden 1966. Olin joskus luurrannut ovenraosta ja tiesin, että opettajana oli milloin "opettajätiti" eli pitkänhuiskea naapurin tyttö, monta vuotta muuta laumaa vanhempi ja pitempi, intomielinen pienempiensä hyyssäjä piskuisesta lähtien, siksi "opettajaksi" ristitty. Hänen kärsi kyllä istua "pulpetissakin", ja taisi istua nytkin, koska komentajan äänessä, äskeisessä ärisijässä, tuntui olevan tuttu sävy, mistä lie perittyä. Arvasin, että pulpeteissa istui myös Tuulihattu, Merituulemme luokkatoveri, molemmat entisiä "vatihuusilaisia", sekä uskolliset pirpanat, Mirri ja Satu. Näin on ollut ennenkin. Ikäerolla ei ole mitään väliä, kun on oikea leikkimieli.

Muistan, että koulusilla mekin leikimme, kun pieniä oltiin, muistan, kuinka vanhemmat joskus veistelivät siitä, että muutuimme heti intomielisiksi koululaisiksi, kun vain loma alkoi, mutta menetimme halumme kohta, kun lukukausi alkoi. Tietenkin vanhemmat ihmiset liioittelivat tällä tavalla vain joskus, hermoillessaan, sillä tottahan he tiesivät, kuinka itseasiassa ahkeria ja tunnollisia kullannurmet olivat, vaikka eivät aina kenkuilta opettajilta saaneetkaan niin hyviä numeroita, kuin olisivat ansainneet. Tosin tässä lie myönnettävä, kun nyt tällaista elämäkerrallista harrastetaan, että heikkouteni koulussa olivat nimenomaan tytöt. Jol-

leivät ne käyneet päälle ja pureet tai sylkeneet, minä tykkäsin niistä kaikista yhteensä ja jostakusta aina erikseen. Tietysti mokomia tunteita piti koettaa salata, mutta poikakaverit kiusasivat minua silti tyttöillä, vaikka omasta mielestäni kiusaa oli tarpeeksi siinä, että likat useimmiten olivat pettureita. Yksi uskollinen minulla kuitenkin oli, ja silloin oli mukava leikkiä koulua kotonakin. Pääsi varmasti istumaan omansa viereen ja opettajana ollessaan sai antaa sellaiset arvosanat, kuin halusi...

Näiden lasten koululeikki oli nyt kuitenkin jotain sellaista, että se jo lähentelee taidetta. Heidän improvisointikykyään kadehtisivat Risto Vesteen rinnalla varmasti moderneimmatkin nuoret ohjaajat, niin täysin aitoa se on. Ei siellä mitään Penoja tai Pekkoja — esimerkiksi — ollut, eikä siis kukaan karannut, liekö ketään lopuksi tukistuttukaan, mutta kaikki kävi niin luontevasti, että sen melkein näki. Ihmekös sitten, jos Mirri myöhemmin pelasi nukkiensa kanssa aivan samalla tavalla, hyyssäi ja torui, ajoi ulos ja taputti poskelle: "Sillä tavalla, kiltit lapset."

"Käytös kymmenen. Poissaoloja viisi. Muistutuksia viisitoista. Huolellisuus seitsemän. Lukeminen seitsemän. Piirustus yhdeksän. Kirjoitus neljä."

Olipa siinä aika tyttö, ehdin ajatella, kun samassa kuului loppuarvostelu: "Jää ensimmäiselle luokalle."

Oho!

Mutta päästötutkinto jatkui: "Käytös yhdeksän. Huolellisuus kymmenen. Muistutuksia nolla. Lukeminen..."

Koulu on vakava paikka. Muistui mieleen, mitä Merituuli viime keväänä ennen päästötutkintoa sanoi: "Jos minä jään luokalle, minä kyllä raivostun."

Panu